

"Doğal kaynakların gerçek sahibi halktır,,

MADENCİLİK haberler

TMMOB MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIN ORGANI

SAYI: 16 KASIM 1979

19 EYLÜL DİRENİŞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE

Bu yazımızda, TMMOB 'nin örgütlediği ve yaşama geçirdiği 19 Eylül direnişini değerlendirmeye çalışacağız. Amacımız, direnişten dersler çıkarmaktır. Direnişten çıkaracağımız dersleri eğer mücadelenin bundan sonraki evrelerine ışık tutacak yeni önermelere ve savlara dönüştürebilsek ve de özellikle geleceğin demokratik kitle örgütlerine ilişkin gerçekçi bir yaklaşım sağlayabilirsek, yapacağımız değerlendirme amacına ulaşmış sayılacaktır.

19 Eylül direnişini değerlendirirken, ayrıntılı haber-bilgiden kaçınacağız. Çünkü "Birlik Haberler" in 67 sayısında direniş ile ilgili son derece ayrıntılı bilgiyi bulmak olanaklıdır.

Değerlendirmeye girişmeden önce, Odamızı doğrudan ilgilendiren ve önemlice bulduğumuz bir noktanın altını çizmek isteriz.

Bilindiği gibi, dönem başında, Oda olarak bir kampanya başlatmış, bu kampanya ile üyelerimizin ekonomik, demokratik ve mesleki sorunlarını ve yeni mücadele yollarını tespit etmeyi amaçlamıştık. "Eko-nomik-Demokratik-Mesleki Taleplerimiz ve Mücadele Yolları Kampanyası" adını verdiğimiz bu kampanyayı iki ay içinde tamamlamış ve son derece önemli tespitlere varmıştık. Bu tespitlerimizi başlıca üç noktada toplamıştık: a) üyelerin ekonomik, demokratik ve mesleki sorunları, son derece ağırlaşmıştır. Ağırlaşan sorunlar, üyelerde ileri düzeylerde bir eylem potansiyeli yaratmıştır, b) Ağırlaşan sorunlar Maderi ve Jeofizik mühendisleri için değil, tüm teknik elemanlar için geçerli bir olgudur, c) Odalar ve TMMOB artık geleneksel çalışma anlayışlarını bir tarafa iterek, üye tabanının taleplerine yanıt veren bir çalışma anlayışına geçmek ve en önemlisi, üye tabanında esas itibarıyla kendiliğinden gelişmiş olan eylem potansiyeline müdahale etmek zorundadırlar.

İşte TMMOB'nin Haziran 79'dan günümüze dek gelen mücadelelerle dolu etkinliğinde, Odamızın dönem başında başlattığı çalışmanın, kotardığı kampanyanın mütevazı de olsa belirtmeye değer rolü olmuştur. Biz bu rolden ötürü kıvanç duyuyoruz. (Bu yaklaşımımızı "Oda şovenizmi" olarak nitelendirenler çıkabilir. Ne var ki bu nitelendirmeler, nesnel bir gerçekliği inkarla eş anlama gelecektir. Biz, yaptığımız işleri açıkça üstlenmeyi, eğer yaptığımız iş olumlu ise bundan övünmeyi, eğer olumsuz ise, özeleştiri yapmayı her zaman doğru bulduk).

Gelelim 19 Eylül direnişinin değerlendirilmesine. Kanımızca, 19 Eylül direnişinin en önemli yanı, direnişin düzen sınırlarını zorlayan bir eylem oluşunda anlam bulmaktadır. Düzenin yasa, tüzük ve yönetmelikleri ile sınırlandırılan etkinliklerden öte bir etkinlik, bu sınırları zorlayan ve bu sınırların bir adım dışına çıkan bir etkinliktir, bir eylemdir 19 Eylül direnişi. Budur, 19 Eylül direnişinin en önemli yanı. TMMOB geleneksel çalışma anlayışının dışına çıkarak, üye tabanının son derece somut ve somut olduğu kadar haklı taleplerini dile getirmiş ve bu talepler doğrultusunda üyelerini eyleme, direnişe geçirmiştir.

19 Eylül direnişi, mühendis ve mimarların bu bağlamdaki ilk eylemleri değildir kuşkusuz. 1970 başında, TEKSEN (teknik Elemanlar Sendikası)'nm çağrısı ile mühendis ve mimarlar

üç günlük bir iş bırakımında bulunmuş ve bu eylemleri ile düzenin sınırlarını zorlayarak bu sınırların dışına çıkmışlardır. Ne var ki 19 Eylül direnişi, teknik elemanların değil ama, TMMOB'nin —Akn özdemir'in faşistler-ce öldürülmesi üzerine yaptığı 2 saatlik iş bırakma çağrısını bir an için dışlarsak— düzen sınırlarını zorlayan ilk önemli eylemdir. Bu yanıyla da 19 Eylül direnişinin tarihsel bir özelliği vardır.

19 Eylül direnişinin bir başka tarihsel özelliği vardır ki, bu da ayrı bir tartışma, inceleme ve yazı konusudur. Ancak biz burada şimdilik kısaca değinmeye çalışacağız. Direnişin bu özelliği kanımızca mücadelenin bundan sonraki evrelerine ışık tutacaktır ve bu sorun salt TMMOB özelinde değil, genelde, demokratik kitle örgütlerinin tümüne ilişkin bir sorundur. Bu nedenle bu özelliği demokratik kitle örgütleri genelinde irdelemeye çalışacağız.

En genel bir ifade ile; üyelerin somut sorunlarının, ülke sorunlarından kaynaklandığını anımsayarak, demokratik kitle örgütlerinin temel görevleri, bağımsız ve demokratik bir Türkiye için kitleleri (üyeri) somut sorunlarından hareketle bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde mevzi-lendirmekti diyebiliriz.

Ancak sınıf mücadelesi ile demokratik kitle örgütleri arasındaki ilişkiyi de gözardı etmememiz gerekir. Bugün varılan noktada siyasal gelişmelerin karakteri, açık faşist 'bir rejime geçişin bir aşaması olarak tespit edilebildiğine göre, demokratik kitle örgütlerinin sınıf mücadelesine koşut olarak işlev kazanması yapılanmalarının buna uygun bir şekle dönüşmesi ile önem kazanmaktadır.

İşte 19 Eylül direnişi, bu süreçte önemli bir çıktıştır. 19 Eylül direnişi, bir yandan demokratik kitle örgütlerinin etkisizleşme sürecini yırtan, bu sürece ters bir eylem olurken, diğer yandan da, ve asıl önemlisi, demokratik kitle örgütlerinin gelecekteki yapılanmalarına ışık tutan bir eylem olmuştur. Deyim yerindeyse 19 Eylül direnişi ile, sınıf mücadelesinin izlediği sürece ayak uydurulmaya çalışılmıştır.

19 Eylül direnişi, bir gerçeği daha açık bir biçimde gözler önüne sermiştir ki, işyeri örgütleri hayati öneme sahip olup, bir

demokratik kitle örgütünün "Ayağını yere basması" demektir. Yürek ile hücreler arasındaki ilişki ne denli önemli ise, örgüt ile işyeri arasındaki ilişki de o denli önemlidir. Hücrelerin ölmekte olduğu bir bedende yürek nasıl anlamsızlaşırsa, işyeri örgütlülüğü olmayan bir örgüt de o denli anlamsız demektir.

19 Eylül direnişi şu çarpıcı gerçeği de açıklıkla ortaya koymuştur ki, eğer işyerlerinde farklı sınıf ve katmanlardan oluşan kitlelerin birliği sağlanabilirse, sınıf mücadelesinin izlediği evrime (yükselişe) ayak uydurmak, sınıf mücadelesinin varmış olduğu düzeye uyum sağlayacak eylemleri kotarmak olanaklıdır. Kısacası, mücadeleyi sürekli kılmak olanaklıdır. İşte 19 Eylül direnişinin açtığı ufuk bu noktada anlam kazanmakta ve bizlere yeni yeni görevler yüklemektedir.

TMMOB'nin de bundan sonraki çalışmalarında perspektifi bu olmalıdır ve şimdi gündemde bulunan Çalışanlar Kurultayı bu perspektifte ele alınmalıdır.

19 Eylül direnişinin önemli bulduğumuz bir özelliği üzerinde biraz uzunca durarak, geleceğe ışık tutmaya çalıştık. Yukarıda da söylediğimiz gibi aslında ayrı bir inceleme ve tartışma konusu olan bir gerçeği 19 Eylül direnişinden yola çıkarak ve bundan soyutlamadan ele almaya çalıştık. Kuşkusuz 19 Eylül direnişinin, belirtilmesi gereken daha bir dizi özelliği vardır. Bu özellikler üzerinde uzun boylu durmayacak, ancak kısa kısa değinmelerde bulunacağız.

19 Eylül direnişi a'dan z'ye kadar örgütlü bir eylem oluşu ile, kendiliğinden eylemlerden ayrılmaktadır.

19 Eylül direnişi, tekil, perakende bir eylem de değildir; TMMOB'nin dönem başında çizdiği ve dört aşamadan oluşan genel mücadele programının içinde bir aşamadır ve bu nedenle de tekil, perakende eylemlerden farklı bir karakter taşımaktadır.

19 Eylül direnişi, yaşanmakta olan baskı uygulamalarına karşı, onunla zıtlaşan, bir eylem oluşuyla da önem kazanmaktadır. Baskı uygulamaları beş-on kişinin bir araya gelmesini bile yasaklarken, onbinlerce emekçi, bu baskıya karşı çıkmış, toplanmış, forumlar düzenlemiş, yürüyüşe geçmiş ve işlerini toplu olarak terketmişlerdir.

19 Eylül direnişi, kastlanmış devlet memurluğu sisteminde ve düşüncesinde açmış olduğu gedik açısından da önemli olmuştur. Devlet çarkı içinde, edilgen dişiler olan memurlar, bu edilgenlikten sıyrılmışlar ve en önemlisi, bu eylemleri ile düşünsel olarak, kendi kabuklarının dışına çıkmışlardır.

19 Eylül direnişi, esas itibarıyla ekonomik ve demokratik hakları hedefleyen bir eylem olmakla birlikte, aynı zamanda kitlelerin faşizme karşı bir tepkisi de. Bir yandan bilinçli olarak bu tepkinin örgütlenmiş olması, öte yandan, eylemin yürürlükteki baskı uygulamalarına karşı bir muhalefet karakteri taşımış olması, 19 Eylül direnişinin politik önemini gösteren özellikleridir.

19 Eylül direnişinin kuşkusuz en önemli yanlarından biri —ki bu yanı aynı zamanda direnişin başarılı bir eylem olmasının göstergesidir—, Yüzbine yakın emekçinin, eyleme katılmış olmasıdır. Bir teknik eleman eylemi olmakla birlikte işçiler, memurlar, teknisyenler, vb. tüm emekçi kesimler ve örgütleri eyleme ya doğrudan doğruya katılmışlardır ya da eylemi desteklemişlerdir. Bazı işyerlerinde üretimin durduğu görülmüştür, örneğin EKİ'de maden işçileri direnişi desteklemekle kalmamış, üretimi durdurmuşlardır.

19 Eylül direnişinin, kamuoyunda etkin bir biçimde ses çıkarmış olması da önemli olmuştur. Kitle haberleşim araçları, bir hafta boyunca direnişten söz etmiş, kelimenin tam anlamıyla etkin bir kamuoyu sağlanmış ve direniş geniş kitlelerde sempati toplamıştır.

19 Eylül direnişi, iki yıldan bu yana durağan ve edilgen bir mücadele sürdüren diğer demokratik kitle örgütleri için de öğretici olmuş ve ou örgütlere yerindeyse bir uyarı olmuş, çalışmalarına ivme kazandırmıştır.

19 Eylül direnişi ile birlikte TMMOB, daha etkin bir örgüt haline gelmiş, ülke çapında, "ayaklarını yere basmaya" ve kitlede de kök salmaya başlayan bir örgüt hüviyetine bürünmüştür. İhsaca 19 Eylül direnişi ile TMMOB 'nin bir yandan örgütlülük düzeyi gelişirken, öte yandan, örgütlülüğün gerek yaygınlaşması ve gerekse pekişmesi nesnel ve öznel koşulları olgunlaşmıştır.

19 Eylül direnişinin örgütlenmesinde, TMMOB, Oda ve Şubelerinin tüm yöneticileri görev alarak, oldukça önemli bir deney geçirmişlerdir. Bu deneyim, 19 Eylül direnişin önemli kazanımlarından biri olmuştur.

Kuşkusuz, 19 Eylül direnişinin belirtmeye değer daha birçok yanı vardır. Biz, önemli gördüklerimizi, aklımıza gelebilenleri belirtmeye çalıştık. 19 Eylül direnişinin özellikle önemli gördüğümüz yanı üzerinde ise ağırlıkla durduk. Bir kez daha vurgularız ki, bu yazıda somutlaşan çabamız; geleceği gözetken, kitleleri yarımlara hazırlayan, soluklu ve tarihsel perspektife sahip bir mücadele programını geliştirebilmek düşüncesine dayanmıştır. Kısacası, mücadeleyi sürdürebilmek düşüncesine...